



T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 13 mart 2026
Sayı: 1781

10/3937

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“ÇED Gerekli Değildir.” kararlarının verildiği mekanizmanın işlevselliğinin, verilen kararların mahkemeler tarafından iptal edilmesinin, karara göre uygulanan faaliyetin inşa ve bitimi ile birlikte oluşan durumun yarattığı geri dönülemez sorunların hukuki ve bilimsel sonuçlarının araştırılması ve belirlenmesi, amacı ile Anayasanın 98’inci, İçtüzüğün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederim.
04.03.2026

Aliye COŞAR

Antalya Milletvekili



GEREKÇE

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği uyarınca yürütülen ÇED süreci; planlanan bir yatırımın çevreye, su kaynaklarına, toprağa, ormanlara, tarım alanlarına, kültürel varlıklara ve insan sağlığına olası etkilerini önceden analiz etmeyi amaçlayan bilimsel ve hukuki bir denetim mekanizmasıdır. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu ile zarar oluşmadan önce önlem alınması sağlanır. Projelerin etki analizi, alternatif yer ve yöntemlerinin değerlendirilmesi ile bilimsel karar alınır. Halkın katılımı ile bölge halkının ve sivil toplum kuruluşlarının görüş bildirmesi sağlanır.

Şeffaflık ve hesap verebilirlik: İdarenin takdir yetkisini teknik rapor ve kamu denetimiyle sınırlar. Özellikle Ormanlar, su havzaları, tarım alanları ve meralar, sit alanları ve ekosistem açısından ÇED kararları çevresel olduğu kadar ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik açısından da önemli bir işlev görmektedir.

İdarenin verdiği “ÇED gerekli değildir” kararı, projeyi kapsamlı ÇED sürecinin dışında bırakmaktadır. “ÇED gerekli değildir” kararı verilmesi ile projenin çevresel etkilerinin bilimsel analizi yapılamaz, öngörü ortadan kalkar. Halkın katılım süreci de ortadan kalkarak, bölge halkının karar sürecinde yer alması engellenmiş olur. Bilimsel veri eksikliği ile verilen yüzeysel karar nedeniyle yargısal denetimde dava süreçleri için veri eksikliği de oluşur. Bu kararın verilmesi ile orman, zeytinlik, mera ve su kaynaklarında telafisi mümkün olmayan kayıplar doğmaktadır.

Bilimsel öngörüden ve önleyici tedbir almaktan yoksun verilen “ÇED Gerekli Değildir.” kararları açılan davalar ile mahkemeler tarafından iptal edilmekte ya da yürütmeyi durdurma kararı verilmektedir. Başta Antalya olmak üzere ülke genelinde son yıllarda verilmiş olan bir kısım “ÇED Gerekli Değildir.” kararları durumun ciddiyetini ortaya çıkarmaktadır. Antalya ilinde; “Kasım 2024 tarihinde Kaş Gökçeyakadaki mermer ocağı, Mart 2017 tarihinde Kaş Kalkandaki Kaş-Kalkan arası devlet yolu, Kasım 2017 tarihinde Finike Günçalıdaki mermer ocağı, Mayıs 2023 tarihindeki Kemer Tekirovadaki kıyıya otel projesi, Eylül 2018 tarihinde Korkuteli Yazırdaki mermer ocağı, Mart 2021 tarihinde Korkuteli Kargalıktaki mermer ocağı, Mayıs 2021 tarihindeki Korkuteli Dereköydeki kömür ocağı, Eylül 2018 tarihindeki Manavgat Kırkkavaktaki mermer ocağı için “ÇED Gerekli Değildir.” kararlarını mahkeme iptal etti. Antalya dışında ayrıca; Rize İkizdere’deki taş ocağına ilişkin, Aydın Kuşadası’ndaki otel inşasına, Balıkesir Karesi’deki altın madenine, Aydın Germencik’teki jeotermal arama kuyusuna ve Muğla Fethiye’deki krom eleme tesisine dair verilen ÇED Gerekli Değildir kararları da mahkeme tarafından iptal edilmiştir.

Muğla’da 48 saat içinde 5 maden projesi için hızla “ÇED Gerekli Değildir.” kararı verildi. Antalya ile Konya arasındaki Antalya-Derebucak-Beyşehir Yolu’nda yağışlarla Sobuca ve Eynif polyelerinde su birikimleri oluşmuş, Gembos Ovası dahil karayolu sular altında kalmıştır. Projenin yapımı öncesi de “ÇED Gerekli Değildir.” kararının verilmiş olması nedeniyle kamu zararı da oluşmuştur.

ÇED yalnızca bir bürokratik süreç değil; kamu yararını, doğal varlıkları ve gelecek kuşakların yaşam hakkını koruyan yasal bir güvencedir. “ÇED Gerekli Değildir.” Kararları çevresel zararları, maliyetleri, kamu zararını artırmakta ve toplumsal uzlaşmayı engellemektedir. Bu sebeple bilimsel, şeffaf ve katılımcı bir ÇED süreci; sürdürülebilir kalkınmanın vazgeçilmez koşuludur. Yapılması planlanan projeler için “ÇED Gerekli Değildir.” kararlarının, bu kararlar sonrası oluşan çevresel, toplumsal ve hukuki etkilerinin araştırılması elzemdir.



1781 sayılı meclis Dava

Melih Meriç	Gaziantep M.	Handwritten signature
Sema DINAEB	Ankara M.	Handwritten signature
Cem AVSAR	Tekirdağ M.	Handwritten signature
İmit Özale	İzmir M.	Handwritten signature
Toker Ateş	Bolu	Handwritten signature
Burhan Karakerem	Aydın	Handwritten signature
Jale Nur SÜKLÜ	Eskişehir M.	Handwritten signature
Serapın Temel	Diğer M.	Handwritten signature
Özür Ceylan	Çarşamba	Handwritten signature
R.İ. T. NALBANTOĞLU	İZMİR	Handwritten signature
Ali Fozul KASAP	Konya	Handwritten signature
Ayhan Bomb	Antalya	Handwritten signature
A. Sibel Yankıoğlu	İstanbul	Handwritten signature
Ahmet Emin JAZGAN	Edirne	Handwritten signature
Cemal ENGİNYURT	İstanbul	Handwritten signature
Ali Öztunç	K. Maraş	Handwritten signature
Gökhan ZEYBEK	İstanbul	Handwritten signature
İlhan Büyükkubuk	Akşehir	Handwritten signature
Deniz Demir	Ankara	Handwritten signature
Aykut KAYA	Antalya	Handwritten signature
12247 AKBUĞUT	Burdur	Handwritten signature
Tahin ÖZCAN	DÜZCE M.	Handwritten signature
Mustafa Açıkgözel	Ordu. M.	Handwritten signature

